

УДК 377:36.004.5:338.46

DOI: 10.31652/2412-1142-2020-57-93-99

Короткова Ліна Ігорівна

кандидат педагогічних наук, директор ДНЗ «Запорізьке вище

професійне училище моди і стилю», м. Запоріжжя, Україна

ORCID ID 0000-0002-6635-2063

modastil@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ПОСЛУГ В УМОВАХ ОСВІТНЬО-ВИРОБНИЧОГО КЛАСТЕРА

Анотація. У статті розглянуто ефективність використання інноваційних технологій в процесі формування професійної компетентності майбутніх фахівців сфери послуг в умовах освітньо-виробничого кластера. Особливу увагу приділено появі нових видів і форм організації освітнього процесу, зокрема змішаного навчання, що зумовлено специфікою кластерної структури та системним впровадженням в процес професійної підготовки майбутніх фахівців сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. З'ясовано, що використання інтерактивних технологій в умовах освітньо-виробничого кластера вимагає трансформації інформаційної інфраструктури всіх її учасників, що досягається за рахунок використання спільної навчально-матеріальної бази, створення інноваційного освітнього середовища. Доведено необхідність впровадження інтерактивних Smart-технологій як засобів, пов'язаних зі створенням, збереженням, передачею, обробкою і управлінням інформацією, націлених на активізацію творчого потенціалу здобувачів освіти. Розглянуто один з найактуальніших напрямків розвитку інтерактивних технологій – систему MOODLE, що дозволяє створювати електронні навчальні курси, проводити очне й дистанційне навчання. Акцентовано на застосуванні хмарних сервісів Google Forms, Microsoft Forms, призначених для отримання зворотного зв'язку. З'ясовано, що в умовах функціонування кластерного об'єднання широкого використання набув онлайн-метод навчання – вебінар, зокрема семінари, конференції, дискусії, зустрічі, презентації, тренінги, мережеві трансляції різних подій. Підкреслено, що в освітньому процесі учасниками кластера широко використовуються принципи BYOD в якості додаткового джерела інформації. Визначено вплив кожного учасника освітньо-виробничого кластера на формування комплексу компетентностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: професійна підготовка; майбутні фахівці сфери послуг; освітньо-виробничий кластер; інноваційні технології

1. ВСТУП

В умовах глобалізації світової економіки спостерігається переорієнтація її структури від виробництва товарів на виробництво послуг. Сфера послуг набуває динамічного розвитку, що обумовлює зростаючу потребу у висококваліфікованих фахівцях для цієї галузі, здатних задовольняти вимоги сучасного ринку праці. Отже, одним із головних стратегічних напрямів державної політики має бути забезпечення умов для задоволення суспільства в якісній професійній (професійно-технічній) освіті (далі – П(ПТ)О) шляхом оновлення її структури та змісту, розвитку фундаментальності та практичної спрямованості освітніх програм, впровадження нових організаційних форм професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг.

Постановка проблеми. Вирішення проблеми формування високого рівня професійної компетентності майбутніх фахівців сфери послуг ефективніше вирішується в умовах освітньо-виробничого кластера (далі – ОВК), продуктивне функціонування якого забезпечується інтеграцією органів державної влади, науково-дослідних установ, закладів освіти, підприємств, громадських організацій на принципах взаємовигідності, добровільності, відкритості, цілісності, законності, довіри, регіональності. Кластерна структура активізує введення в освітнє середовище сучасних технологій та концепцій, заснованих на

організаційних та методичних нововведень з метою підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг. Впровадження в освітній процес інноваційних технологій забезпечує ефективне досягнення результату педагогічної діяльності й сприяє засвоєнню здобувачами освіти широкого спектру професійних й загальних компетентностей, їх адаптації до швидкоплинних умов професійної діяльності, формуванню здатності до самовираження, самостійності, гнучкості й оперативності у прийнятті рішень. В основу сучасних технологій навчання покладено ідеї особистісно-орієнтованого навчання, переорієнтації освітнього процесу на пошук та розроблення нових шляхів розвитку регіональної системи освіти, спрямованих на формування інноваційного мислення та встановлення рівноправних партнерських стосунків із замовниками кадрів в рамках ОВК. Організація та принципи діяльності кластерного об'єднання дозволяють ефективно використовувати різноманітні інноваційні технології професійного навчання: інтерактивного навчання, кейс-технологій, ігрових, дискусійних, тренінгових, проектних, модульно-компетентнісних, інформаційно-комунікативних, зокрема Smart-технологій, поєднання яких спрямовує процес формування професійної компетентності майбутніх фахівців сфери послуг на позитивний результат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На необхідності розроблення й впровадження інтерактивних технологій в процес професійної підготовки майбутніх фахівців наголошено в працях вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема В. Бикова, Р. Гуревича, А. Гуржія, І. Дичківської, А. Магамедова, І. Смирнової, О. Співаковського, О. Попової, П. Ситнікова та ін.

Особливості інноваційної діяльності, суть сучасних освітніх й виробничих технологій обґрунтовано у дослідженнях М. Артюшиної, В. Гетта, О. Коберника, А. Терещука, С. Ящука та ін. [1]. Вітчизняними дослідниками (С. Архипова, Р. Вайнола, О. Дубасенюк, А. Капська, Г. Локарева, В. Поліщук, Т. Семигіна, С. Харченко та ін.) зроблено висновок, що введення інновацій сприятиме переходу освітньої системи до якісно іншого стану [2].

Ми поділяємо думку О. Пометун, що одним із дієвих засобів підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг є технології інтерактивного навчання, в основу яких покладено взаємодію педагогічного працівника й здобувача освіти, орієнтовану на розвиток особистості, її самореалізацію та успішну адаптацію до вимог інформаційного суспільства [3, с. 34]. Науковцями зауважено, що в сучасних умовах велика роль надається методам активного пізнання, самоосвіті, дистанційним засобам навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [4].

Мета статті полягає в обґрунтуванні основних інноваційних технологій професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг в умовах освітньо-виробничого кластера.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Одним із засобів розвитку системи професійної підготовки є *технології інтерактивного навчання*, сутність яких полягає у формуванні творчого, продуктивного мислення, поведінки, спілкування, що є важливою складовою професійної компетентності майбутніх фахівців сфери послуг в умовах ОВК. Інтерактивне навчання нами розглядається як діалогове навчання, що включає в себе обмін інформацією, заснованої на взаєморозумінні і активній взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Головними завданнями інтерактивних технологій є: формування в майбутніх фахівців сфери послуг пізнавального інтересу з метою розширення власного професійного досвіду; ефективне засвоєння навчального матеріалу; самостійний пошук шляхів вирішення поставлених освітніх і виробничих завдань; встановлення взаємодії між учасниками освітнього процесу, зокрема вдосконалення навичок роботи в команді. Саме тому в умовах ОВК активно запроваджуються *кейс-технології* як метод активного проблемно-ситуаційного аналізу, заснований на навчанні шляхом вирішення конкретних завдань – ситуацій (захист проектів, участь у дослідно-експериментальній роботі, здійснення її аналізу

тощо). В умовах ОВК кейс-технології використовуються в контексті рольових ігор, ситуаційного аналізу, навчального проектування, коли процес професійної підготовки спрямовується на оволодіння майбутніми фахівцями сфери послуг навичок спілкування, критичного мислення, вирішення складних проблем на основі аналізу виробничих ситуацій й професійних завдань. Використання цієї технології розвиває здатність майбутніх фахівців до аналізу нестандартних життєвих і виробничих ситуацій, формує їхні аналітичні й прогностичні здібності.

Сьогодні великий інтерес та актуальність викликають технології *«мозкового штурму»*, особливістю впровадження яких в умовах ОВК є концентрація більшої кількості ідей, звільнення майбутніх фахівців сфери послуг від інерції мислення, активізація їхнього творчого потенціалу, подолання звичного ходу думок при вирішенні поставленої проблеми. «Мозковий штурм» дозволяє істотно збільшити ефективність генерування нових ідей в навчальній групі. Ефективність запровадження цієї технології в процес професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах ОВК забезпечується дотриманням таких правил: відсутність критики (дозволяє здобувачам освіти запропонувати максимальну кількість ідей); заохочення нестандартних пропозицій (дозволяє знайти оригінальне рішення без залучення додаткових ресурсів); рівноправність учасників; фіксація всіх висловлених ідей; надання часу для обмірковування, аналізу, систематизації та критики всіх висловлених ідей.

Однією з активних технологій інтерактивного навчання є *імітаційно-тренінгові технології*, що передбачають відпрацювання певних професійних навичок і вмінь роботи з різними технічними засобами та пристроями. Специфіка використання тренінгових технологій обумовлена їхніми організаційними особливостями і цільовим призначенням, а саме постійним поєднанням всіх форм діяльності: спілкування, гра, теоретичне навчання, виробнича практика. На відміну від ділової гри, де основним завданням є моделювання професійного простору і його дослідження, тренінги спрямовані на розвиток особистості, коли учасники в запропонованій ситуації вивчають в першу чергу власні реакції, моделі поведінки, установки, осмислюють і усвідомлюють їх. Ефективність імітаційних тренінгів полягає у можливості навчатися під час виконання практичних завдань, набуваючи досвід роботи.

Стажування з виконанням посадової ролі у реальних виробничих умовах розглядається як технологія, при якій «моделлю» виступає сфера професійної діяльності, а імітацією – виконання ролі (посади). Така технологія в умовах ОВК забезпечує найповніше наближення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців до виробництва, формує в здобувачів освіти відповідні професійні компетентності, трудові функції під керівництвом майстра виробничого навчання або викладача.

Одним із методів інтенсивного навчання, який дозволяє засвоювати значні обсяги знань, формувати особистісні та професійні якості здобувачів освіти, здійснювати інтеграцію освітньої й практичної діяльності, є *технології проектного навчання*, що представляють гнучку модель організації освітнього процесу, орієнтованого на творчу самореалізацію особистості шляхом розвитку його інтелектуальних та творчих здібностей у процесі створення нових товарів і послуг. Проектна технологія є інтегрованим компонентом системи професійної освіти, використання якого дозволяє реалізовувати системно-діяльнісний підхід до навчання, під час якого здобувачі освіти набувають можливості застосовувати знання і вміння, отримані на різних етапах навчання й інтегрувати їх у практичну діяльність. Важливою ознакою цієї технології є активна взаємодія усіх учасників освітнього процесу: майбутні фахівці і педагогічні працівники виступають як рівноправні суб'єкти навчання.

В умовах взаємодії закладів П(ПТ)О та підприємств сфери послуг проектні технології успішно реалізуються на завершальному етапі професійної підготовки здобувачів освіти під час проектування та виготовлення випускних творчих робіт. Так, мета виконання кваліфікаційної роботи майбутніх швейників полягає в розвитку творчого підходу до розв'язання художньо-конструкторських завдань у процесі розроблення колекції моделей

одягу в культурно-історичному контексті обраної теми, набутті навичок роботи з творчими джерелами та спеціальною літературою. Передумовою успішності виконання проекту є наявність загальних та професійних компетентностей, сформованих у майбутніх фахівців у процесі освоєння інтегрованого матеріалу з профільних предметів й виробничого навчання та практики, що сприяє реалізації міжпредметних зв'язків в освітньому процесі й досягненню взаємної узгодженості змісту освіти з різних предметів. Під час виконання проекту здобувачі освіти набувають важливих для професійної діяльності якостей: уміння вчитись, ефективно організувати свою роботу, працювати в групі, ставити мету й організовувати її досягнення, нести відповідальність за результати своєї роботи, відстоювати власну думку, здійснювати самоконтроль, планувати та аналізувати свою діяльність, самостійно приймати рішення, критично оцінювати результати своєї діяльності.

Науково-методичний супровід проектного професійного навчання в умовах освітньо-виробничого кластеру поєднується з форматом *педагогічного коучингу*, орієнтованого на результат і систематичний процес співпраці викладача та здобувача освіти [5]. Мета коучингових технологій полягає у створенні розвиваючого середовища, що стимулює майбутніх фахівців сфери послуг в умовах ОВК до самостійного навчання, максимального використання своїх можливостей, якісного виконання поставлених завдань та досягнення позитивних результатів. В обов'язки коуча (викладача-наставника) входить надання професійної допомоги майбутньому фахівцю у постановці та досягненні ним професійних цілей, поліпшенні освітньої діяльності, накопиченні життєвого досвіду, особистісному зростанні. Таким чином, перенесений в освітнє середовище коучинг забезпечує набір методик для формування важливих самоосвітніх умінь особистості, таких як аналіз, подолання труднощів і проблем, що виникатимуть у процесі навчання; ефективне спілкування в колективі, соціальних мережах; організаторські й управлінські вміння [7].

Сучасну професійну підготовку в умовах функціонування ОВК важко уявити без *інформаційно-комунікативних технологій*, які дозволяють розширити області застосування комп'ютерної техніки в освітньому процесі, що позитивно впливає на застосування технологій *дистанційного навчання*. Дистанційна освіта в умовах сучасних інтеграційних процесів, спрямованих на глобалізацію і створення полікультурного освітнього простору, являє собою пріоритетний напрямок для розвитку і впровадження передових освітніх технологій, для чого педагогічними працівниками разом з представниками підприємств розроблено авторські дистанційні курси з професій сфери послуг на платформі Moodle. Заняття проводяться дистанційно на основі різнопланових інтернет-платформ у синхронному (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо) або асинхронному (електронна пошта, форум, соціальні мережі) режимі відповідно до навчального плану. Перевагами впровадження дистанційного навчання є: оптимізація роботи викладача; мінімізація фінансових витрат, необхідних для організації і проведення повноцінного освітнього процесу; підвищення якості навчання за рахунок використання новітніх технічних засобів, електронних посібників, енциклопедій, навчальних сайтів тощо; поєднання текстового контенту з можливостями мультимедійних ресурсів; створення єдиного освітнього середовища; індивідуальна траєкторія навчання; доступність; мобільність; технологічність; соціальна рівноправність.

В умовах ОВК одним із критеріїв якості освітніх послуг стає швидкість оновлення життєво важливих компетентностей особистості, що обумовлює актуальність впровадження інтерактивних *Smart-технологій* – засобів, пов'язаних зі створенням, збереженням, передачею, обробкою і управлінням інформацією. Використання Smart-технологій в умовах ОВК вимагає певної трансформації інформаційної інфраструктури всіх учасників кластерної структури: забезпечення доступу до мережі Інтернет, наявності необхідного програмного забезпечення, власної платформи для здійснення комунікації, технічних можливостей, необхідних для гнучкої й адаптивної взаємодії соціальної, економічної, технологічної складових інноваційного середовища. До основних принципів реалізації Smart-технологій в умовах ОВК

віднесено такі положення як використання актуальних пропозицій роботодавців щодо впровадження на конкретному виробництві нових технологій, засобів, пристосувань, матеріалів для розв'язання навчальних завдань; формування у майбутніх фахівців самостійного, творчого, креативного типу мислення; реалізація професійної підготовки в розподіленому освітньому середовищі; урізноманітнення видів пізнавальної діяльності учасників ОВК; онлайн взаємодія здобувачів освіти з спеціалістами профільних підприємств; забезпечення гнучкості, доступності, мобільності та безперервності освітнього процесу; врахування індивідуальних особливостей майбутніх фахівців сфери послуг відповідно до їх можливостей здоров'я, матеріальних і соціальних умов шляхом конкретизації змісту, методів і засобів навчання [7].

В умовах ОВК для обміну інформацією, розповсюдження інноваційних технологій, підвищення кваліфікації (педагогічних працівників і фахівців підприємств) використовуються електронні підручники, презентації лекцій, комп'ютерні практикуми, інтерактивне тестування, імітаційні моделі, веб-сервіси тощо із застосуванням в навчальних цілях смартфонів, планшетів, інтерактивних дошок – смартбордів, інших пристроїв із доступом до Інтернету, а також різноманітних освітніх програм та додатків.

На сьогоднішній час значного поширення набули хмарні сервіси Google Forms і Microsoft Forms, призначені для отримання зворотного зв'язку. З їх допомогою учасники кластерних структур проводять онлайн-опитування щодо визначення потреб у кваліфікованих фахівцях, рівнів їх кваліфікації й компетентності та виявлення нових перспективних професій, видів робіт, затребуваних ринком праці; організовують інтернет-вікторини, веб-квести, створюють та розміщують в Інтернеті лекції, навчальні курси, електронні підручники. Використання Smart-технологій в умовах ОВК потребує застосування ресурсів для Smart-аудиторій, зокрема Fuse – Інтернет портал, який надає доступ до якісних освітніх ресурсів і дозволяє користувачам визначати місцезнаходження онлайн ресурсів. В рамках діяльності ОВК широкого використання набув один з найпоширеніших методів онлайн навчання – вебінар (семінари, конференції, дискусії, зустрічі, презентації, тренінги та мережеві трансляції різних подій), під час якого зв'язок між учасниками підтримується за допомогою спеціальних веб-сервісів Google Hangouts, Facebooklive, Cisco Webex, Any Meeting, My Own-Conference, eTutorium та ін.

Заслугує на увагу інноваційна форма викладання матеріалу за допомогою інтерактивної дошки Smart Board, використання якої дозволяє управляти процесом створення презентацій у реальному часі: працювати з текстами, відео- й аудіо- об'єктами, інформацією з мережі Internet, вносити зміни, доповнення, робити кольорові позначки та коментарі, зберігати презентації для подальшого використання та редагування. Для максимальної реалізації можливостей інтерактивної дошки використовується спеціальне програмне забезпечення: Smart Notebook, Smart Response, Google Classroom, Google Forms, Quizizz та ін.

В освітньому процесі учасниками ОВК широко застосовується технологія BYOD – використання смартфонів в якості додаткового джерела інформації при виконанні аудиторних і самостійних завдань, отримання матеріалів за темою уроку (тексти лекцій, презентації, відео, тести, корисні посилання, посібники та підручники). Безперечно, використання Smart-технологій в умовах ОВК мотивує майбутніх фахівців сфери послуг до отримання нових знань, дозволяє обирати зручний для навчання час і місце, забезпечує вільний доступ до навчальних ресурсів, що сприяє якісному формуванню їхніх професійних компетентностей, необхідних для подальшої успішної професійної діяльності та кар'єри.

Важливим в умовах освітньо-виробничого кластеру є використання *модульно-компетентнісних технологій*, що передбачають формування в здобувачів освіти загальнокультурних, професійних, спеціальних компетентностей, а головне – умінь вчитися протягом усього життя. Безперервність навчання визначено фундаментальним принципом, який є основою цілісного стратегічного підходу, що реалізується в Європейському освітньому

просторі. Використання таких технологій характеризується кардинальною зміною освітнього процесу від традиційного «знаннєвого» за функціями викладача та здобувача освіти у процесі навчання, за метою навчальної діяльності і її результатами. Впровадження модульно-компетентнісних технологій в процес професійної підготовки акцентує увагу на результатах освіти, зокрема на здатності особистості діяти у різних проблемних ситуаціях. Перевагами впровадження в освітній процес модульно-компетентнісних технологій вважаємо врахування сучасних потреб ринку праці; адаптацію процесу навчання до особистих запитів та рівня підготовки здобувачів освіти, що дозволяє їм створювати індивідуальну траєкторію навчання та засвоювати компетентності у власному темпі; розкриття сутності та змісту компетентностей; концентрацію на кінцевих результатах навчання; уміння вирішувати практичні завдання, мобільність та конкурентоспроможність у професійній сфері.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, використання інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців сфери послуг в умовах ОВК розкриває можливості для формування творчої особистості, сприяє розвитку інтелектуальних здібностей, самостійності, відповідальності, уміння планувати, приймати рішення, самостійно працювати з навчальними матеріалами та інформаційними джерелами, проявляти ініціативу, оцінювати свою роль у вирішенні тих чи інших проблем. Застосування інноваційних технологій забезпечить реалізацію поставлених сьогодні завдань – підготовку майбутніх фахівців сучасного типу – конкурентоспроможних, які вміють мислити стратегічно і одночасно ситуаційно-прагматично, здатних забезпечити економічну і соціальну ефективність підприємств сфери послуг. Безперечно, діяльність ОВК сприятиме практичному впровадженню та апробації передових педагогічних технологій, ефективному виконанню регіональних програм, підвищенню рівня економічного розвитку, освіти, здоров'я, культури населення області, зростанню його соціально-економічної активності, створенню нових робочих місць, збільшенню можливостей для професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг та підвищенню кваліфікації працівників тощо.

Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі вважаємо поширення досвіду застосування інноваційних технологій із залученням ефективних механізмів державно-приватного партнерства, що максимально відображають вимоги суспільства й виробництва до рівня професійної компетентності майбутніх фахівців сфери послуг в умовах ОВК.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Коберник О. М., Терещук Г. В. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: навч.-метод. посібник. Умань: СПД Жовтий, 2008. 212 с.
- [2] Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12–29.
- [3] Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник. Київ: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
- [4] Дистанційне навчання – від теорії до практики, актуальний мережевий семінар [Електронний ресурс]: Інформаційні статті щодо ДО / Освітній портал. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/15>. (дата звернення: 30.03.2019).
- [5] Романова С. М. Коучінг як нова технологія в професійній освіті. Вісник Нац. авіац. ун-ту. Серія: Педагогіка. Психологія. Київ, 2010. Вип. 3. С. 83–86.
- [6] Короткова Л. І. Використання сучасних освітніх технологій в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців сфери послуг в умовах освітньо-професійного кластеру регіону. Освіта і формування конкурентоспроможних фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції, 25–26 жовт. 2018 р., м. Мукачево / за ред. Т. Д. Щербан. Мукачево: Вид-во МДУ, 2018. С. 189–191.
- [7] Днепро́вская Н. В., Янко́вская Е. А., Ше́вцова И. В. Понятийные основы концепции смарт-образования. Открытое образование. 2015. № 6 (113). С. 43–51.

THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF SERVICES IN THE TRAINING AND PRODUCTION CLUSTER

Korotkova Lina I.

PhD of Sciences in Education,

Director of the Zaporizhzhya higher vocational school of fashion and style, Zaporizhzhya, Ukraine

ORCID ID 0000-0002-6635-2063

modastil@ukr.net

Abstract. The article considers the effectiveness of the use of innovative technologies in the process of forming the professional competence of future service professionals in the educational and production cluster. Particular attention is paid to the emergence of new types and forms of organization of the educational process, in particular blended learning, due to the specifics of the cluster structure and systematic implementation in the training of future professionals of modern information and communication technologies. It was found that the use of interactive technologies in the educational and production cluster requires the transformation of the information infrastructure of all its participants, which is achieved through the use of common educational facilities, the creation of an innovative educational environment. The need to introduce interactive Smart-technologies as a means of creating, storing, transmitting, processing and managing information aimed at activating the creative potential of students has been proven. One of the most important directions of development of interactive technologies is considered - the MOODLE system which allows to create electronic training courses, to carry out full-time and distance learning. Emphasis is placed on the use of Google Forms cloud services, Microsoft Forms, designed to receive feedback. It was found that in the conditions of functioning of the cluster association the online method of teaching - webinar, in particular seminars, conferences, discussions, meetings, presentations, trainings, network broadcasts of various events became widely used. It is emphasized that in the educational process the participants of the cluster widely use the principles of BYOD as an additional source of information. The influence of each participant of the educational and production cluster on the formation of a set of competencies by means of information and communication technologies is determined.

Keywords: professional training; future specialists in the field of services; educational and production cluster; innovative technologies.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Kobernyk, O. M., & Tereshchuk, H. V. (2008). Innovacijni pedahohični tehnologiji u trudovomu navčanni: navč.-metod. posibnyk. Uman': SPD Žovtyj, 2008. 212 s. [in Ukrainian].
- [2] Dubasenjuk O. A. Innovaciji v sučasnij osviti. Innovaciji v osviti: intehracija nauky i praktyky: zbirnyk naukovy-metodyčnyx prac'. Žytomyr: Vyd-vo ŽDU im. I. Franka, 2014. S. 12–29 [in Ukrainian].
- [3] Pometun O. I. Sučasnyj urok. Interaktyvni tehnologiji navčannja: nauk.-metod. posibnyk. Kyjiv: Vydavnyctvo A.S.K., 2004. 192 s. [in Ukrainian].
- [4] Dystancijne navčannja – vid teoriji do praktyky, aktual'nyj mereževyj seminar [Elektronnyj resurs]: Informacijni statti ščodo DO / Osvitnij portal. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/15>. (data zvernennja: 30.03.2019) [in Ukrainian].
- [5] Romanova S. M. Koučinh jak nova tehnologija v profesijnij osviti. Visnyk Nac. aviac. un-tu. Serija: Pedahohika. Psyxologija. Kyjiv, 2010. Vyp. 3. S. 83–86. [in Ukrainian].
- [6] Korotkova L. I. Vykorystannja sučasnyx osvithnix tehnologij v procesi profesijnij pidhotovky majbutnix faxivciv sfery posluh v umovax osvithno-profesijnogo klasteru rehionu. Osvita i formuvannja konkurentospromoznyx faxivciv v umovax jevrintehraciji: zbirnyk tez dopovidej II Mižnarodnoj naukovo-praktyčnoj konferenciji, 25–26 žovt. 2018 r., m. Mukačevo / za red. T. D. Ščerban. Mukačevo: Vyd-vo MDU, 2018. S. 189–191. [in Ukrainian].
- [7] Dneprovskaja N. V., Jankovskaja E. A., Shevcova I. V. Ponjatijnye osnovy koncepcii smart-obrazovanija. Otkrytoe obrazovanie. 2015. № 6 (113). S. 43–51. [in Russian].